

Motion till riksdagen

1988/89:Jo806

av Per Gahrton (mp)

Koncessionsnämnden för miljöskydd, m.m.

Den 27 maj 1987 lämnade regeringen tillstånd för NEX att bygga en kolbaserad ammoniakfabrik i Nynäshamn. Dessutom skulle spillvärme användas för produktion av el och fjärrvärme för Stockholms behov. Anläggningen beräknades konsumera 700 000 ton kol årligen för produktion av ammoniak och energi.

Som ett av många konkreta resultat av den gröna vinden i valet beslöt politikerna i Stockholms stadshus att inte längre vara intresserade av hetvatten från NEX. Detta föranledde Expressen att den 19 oktober publicera en helsida med rubriken "Nynäskombinatet i graven".

Men den 21–22 oktober höll koncessionsnämnden för miljöskydd förhandling i Nynäshamn för att fastställa tillåtna utsläppsmängder. I det ursprungliga beslutet hade NEX tillstånd att släppa ut 180 ton kväveoxider och 150 ton svaveldioxid. Nu erbjöd sig bolaget att sänka utsläppen av svaveldioxider till noll.

Emellertid gällde huvudfrågan koldioxid. Som bekant beslöt riksdagen den 7 juni 1988 att koldioxidutsläppen i Sverige från och med beslutsdagen inte får öka.

NEX kommer att släppa ut 1,8 miljoner ton koldioxid per år till luften, vilket blir ett av Sveriges största enskilda utsläpp. Sakföreträdaren Björn Gillberg anförde (enligt nämndens protokoll):

"I riksdagsbeslutet klargörs vad som kommer att bli lag i framtiden. Koncessionsnämnden är den rätta instans för att tillämpa vad riksdagen bestämt. Nämndens uppgift är att skydda miljön."

Så kunde man ju tycka. Men icke!

Koncessionsnämnden förolämpar riksdagen

I stället för miljöskydd ägnar sig koncessionsnämnden åt att i sitt beslut angående NEX genomföra ett ordrikt statsrättsligt resonemang, som inte kan tolkas på annat sätt än som en förolämpning mot riksdagen.

- Nämnden "konstaterar" att koldioxidproblematiken allmänt var uppmärksamman redan när regeringen fattade sitt beslut om NEX i maj 1987; nämnden "förutsätter att även koldioxidutsläppet från anläggningen var föremål för regeringens överväganden vid nämnda tillfälle".

Detta betyder inget annat än att nämnden anser att riksdagen – som ju fattade sitt beslut mot regeringens vilja – var ute i ogjort väder.

- Nämnden skriver om riksdagsbeslutet ang. koldioxidgräns följande: "I den mån riksdagen genom berörda beslut avsett att binda förvaltnings-

myndigheter till att besluta på visst sätt i de ärenden som för närvarande är
anhängiga detta torde stå i strid mot reglerna i 11 kap. regeringsformen.”

Mot. 1988/89
Jo806

Det betyder inget annat än att nämnden gömmer sig bakom en regel (11 kap, 7 §) som förbjuder s.k. ministerstyre och liknande beteende från riksdagens sida, för att motivera att man helt struntar i riksdagens uttalande!

Det är givetvis riktigt att riksdagen inte direkt kan fatta beslut i ett enskilt koncessionsnämndsärende. Men riksdagen är det högsta demokratiska organ som anger de övergripande riktlinjerna för samhällsutvecklingen. I detta fall har riksdagen gjort ett uttalande ang. koldioxidutsläppen. Koncessionsnämnden har att enligt miljöskyddslagen behandla ansökningar om tillstånd för miljöfarlig verksamhet.

Den gällande miljöskyddslagen präglas av att den ger utrymme för mycket vida tolkningar. Koncessionsnämnden har att väga ”betydelsen av störningens verkningar” mot ”nyttan av verksamheten” (§ 5).

Det är självklart att sådana tolkningar måste påverkas av rådande samhällsvärderingar. Vad avgör om störningen av koldioxidutsläpp är större än nyttan av NEX-verksamheten?

Självfallet kan det inte vara nämndsledamöternas egna nyckor som avgör detta. Inte heller kan man begära att de utan vidare – så som lagen nu tyvärr är formulerad – ska följa en lokal miljöopinion. (Om miljöpartiets syn på miljölagstiftningen varit verklighet skulle givetvis miljöintresset uttryckligen komma i första hand.) Kan det finnas något mera respektabelt uttryck för rådande samhällsvärdering av hur olika miljöstörningar skall uppfattas än ett riksdagsuttalande?

Självfallet innebär detta att koncessionsnämnden vid sitt beslut ang. NEX borde ha behandlat riksdagsbeslutet ang. koldioxidutsläpp som en ytterst central ny faktor, som icke existerade vid tiden för regeringsbeslutet i maj 1987. Men koncessionsnämnden har valt att bortse från riksdagsbeslutet på ett sätt som bara kan uppfattas som rent kränkande av de folkvalda.

En sådan koncessionsnämnd kan inte ha riksdagens förtroende.

I sakfrågan är det uppenbart att igångsättning av en anläggning som släpper ut 1,8 miljoner ton koldioxid om året inte kan vara politiskt förenlig med riksdagens beslut om begränsning av dessa utsläpp till högst nivån den 7 juni 1988. Ärendet har överklagats till regeringen.

Sedan det blivit helt klart att Stockholms stad har avbrutit samarbetet med NEX (den 1 december 1988) växer misstankarna i Nynäshamn om att i stället ett kolkondenskraftverk kommer att byggas. Samtliga politiska partier i kommunen har dock avvisat detta.

Det är angeläget att regeringen genom ett kraftfullt agerande dels visar att den respekterar riksdagsbeslutet ang. koldioxidutsläpp, dels respekterar den lokala opinionen i Nynäshamn.

Hemställan

Mot denna bakgrund hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om oförenligheten av visst koncessionsbeslut med riksdagens miljöpolitiska beslut,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det ursprungligen planerade ammoniakkombinatet, bl.a. på grund av koldioxidutsläpp, skulle utgöra en allvarlig miljöstörning och därför inte bör komma till stånd,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inte heller ett kolkondenskraftverk kan anses förenligt med en miljövänlig politik.

Mot. 1988/89
Jo806

Stockholm den 25 januari 1989

Per Gahrton (mp)